

# Jordbruksbosetningens utvikling på Vestlandet



# UBAS

Universitetet i Bergen Arkeologiske Skrifter



## **Jordbruksbosetningens utvikling på Vestlandet**

Seminar om dagens kunnskapsstatus, presentasjon av nye resultater og fremtidige problemstillinger.

Søren Diinhoff, Morten Ramstad og Tore Slinning (red.)



UNIVERSITETET I BERGEN

7

UBAS – Universitetet i Bergen Arkeologiske Skrifter 7

Copyright: Forfatterne.

Universitetet i Bergen,  
Det humanistiske fakultet,  
Institutt for arkeologi, historie, kulturvitenskap og religion  
Postboks 7800  
5020 Bergen  
Norge

ISBN: 978-82-90273-88-5 UBAS 7  
UBAS: ISSN 0809-6058

**Redaktører for denne boken**

Søren Diinhoff, Morten Ramstad og Tore Slinning (red.)

**Redaksjon for serien UBAS**

Niels Anfinset  
Knut Andreas Bergsvik  
Søren Diinhoff  
Alf Tore Hommedal

**Layout**

Christian Bakke, Kommunikasjonsavdelingen, Universitetet i Bergen  
Omslag: Arkikon, [www.arkikon.no](http://www.arkikon.no)

**Trykk**

07 Media, 2013  
Papir: 130 g Galerie Art Silk H  
Fonter: Adobe Garamond Pro og Myriad Pro

# Innhold

<b>Forord</b>	7
<b>Forskning og forvaltning. Det arkeologiske kjeldepotensial.</b> <i>Jostein Aksdal</i>	9
<b>Jordbruksbosetting i bronsealder og førromersk jernalder på Kveøya i Nord-Norge</b> <i>Johan E. Arntzen</i>	19
<b>Naustdal i Sunnfjord – Lendmannsgard med røter i eldre jernalder</b> <i>Sigmund Bødal</i>	35
<b>Jordbruksbosætningen på Vestlandet. Nogle statistiske betraktninger</b> <i>Søren Diinhoff</i>	53
<b>Langhuset på Gjørund og dateringsproblematikken</b> <i>Søren Diinhoff og Tore Slinning</i>	65
<b>Bosetning på Torgårdsletta, Trondheim og Egge, Steinkjer</b> Et innlegg i diskusjonen om den norske gårdens opprinnelse <i>Geir Grønnesby</i>	77
<b>Sogn og Fjordane på tvers – 420 kV «Ørskog – Fardal»</b> <i>Ingar M. Gundersen</i>	93
<b>Et eldre jernalders Høvdingdømme i Gloppen sett i lys av personforbundsstatsmodellen</b> <i>Stian Hatling</i>	109
<b>Agrararkeologiske undersøkelser av Indre Matre</b> <i>Janicke Larsen</i>	117
<b>Jordbrukskulturens pionertid på Vestlandet. Hus, åker og territorialitet.</b> <i>Asle Bruen Olsen</i>	129
<b>Jordbruksbosettingen på Hjelmeset gård ved Sandane, Gloppen</b> <i>Thomas Bruen Olsen</i>	149

<b>Auregården – et 20-årsminne</b>	165
<i>Bjørn Ringstad</i>	
<b>Støl og gard i jernalderen på Vestlandet</b>	179
<i>Marit Skrede og Tor Arne Valvik</i>	
<b>Spør av tidlig jordbruksbosetning i «marginalområder»</b>	193
<i>Tore Slinning</i>	
<b>Bondejern? Produksjon og distribusjon av jern til Vestlandet.</b>	205
<i>Ole Tveiten</i>	
<b>Når oppstod gården? Metodiske og kronologiske spørsmål.</b>	217
<i>Ingvild Øye</i>	



## Forord

I 2009 besluttet Universitetsmuseet i Bergen å holde et todagers seminar om den forhistoriske jordbruksbosetningen på Vestlandet. Etter maskinell flateavdekking ble tatt i bruk i begynnelsen av 1990-årene, hadde antallet undersøkte lokaliteter vokst eksponensielt, og oppfatningen av den forhistoriske jordbruksbosetningen ble utfordret på grunnleggende plan og siden også endret. Vårt ønske var å presentere de fremkomne resultater, samt å synliggjøre dette store nye forskningsfeltet.

Seminalet ble holdt 19. og 20. november, på Bryggens Museum som med stor velvillighet hadde stilt lokaler til rådighet. Tittelen var «Jordbruksbosetningens utvikling på Vestlandet – Seminar om dagens kunnskapsstatus, presentasjon av nye resultater og fremtidige problemstillinger». Hele 29 innlegg ble presentert, av forskere fra både universitetsmuseer, institutter og fylkeskommuner. Nærmere 200 mennesker møtte opp for å høre på. Videre sto en stab av gode hjelpere til rådighet med effektiv innsats, og arrangementet var en klar suksess.

Redaksjonen vil hermed takke alle deltagerene i forskningsseminaret, både foredragsholdere, publikum og ikke minst alle bidragsyterne til denne publikasjonen.

*Redaksjonen*

